

Ένα εισαγωγικό κείμενο παρουσιάζει συνοπτικά την ιστορία του κτιρίου και τις διαφορετικές χρήσεις του ακολουθώντας την ιστορική διαδρομή από ιδιωτική κατοικία σε μουσείο. Η ενότητα «**Ένα σπίτι για ένα μουσείο: Η ιστορία του κτηρίου**», έχει σαν στόχο να συμπληρώσει τη μόνιμη έκθεση του Μουσείου με πτυχές της ιστορίας του κτηρίου που δεν έχουν παρουσιαστεί στο ευρύ κοινό μέχρι σήμερα.

- **Οίκος υπ' αριθμ: 1411...**

Η ενότητα αυτή εξετάζει τις προσθήκες που δέχτηκε ο αρχικός διώροφος φράγκικος πυρήνας του κτιρίου με τοξωτούς, θολοσκέπαστους χώρους στο ισόγειο και μεσαιωνικά τείχη στον αυλόγυρο (**Σχέδιο 1**). Ο επισκέπτης ενημερώνεται για τις επεμβάσεις που δέχτηκε το αρχικό κτίσμα όταν διαμορφώθηκε: α) ως ιδιωτική κατοικία και χώρο εργασίας του αρχιτέκτονα Σταμάτιου Κλεάνθη, β) ως πανεπιστήμιο, γ) ως προσφυγικές κατοικίες και δ) ως μουσείο στη σημερινή του μορφή.

Προοπτικά αρχιτεκτονικά σχέδια και τρισδιάστατη μακέτα συμπληρώνουν το πληροφοριακό υλικό της ενότητας.

Σχέδιο 1. Τα σκιασμένα μέρη του προοπτικού σχεδίου υποδεικνύουν τον αρχικό διώροφο πυρήνα του κτιρίου.

- **Σταμάτιος Κλεάνθης: ο διάσημος ιδιοκτήτης του σπιτιού**

Με τη βοήθεια του εποπτικού υλικού και μέσα από ιστορικές αναφορές, οι επισκέπτες ενημερώνονται για την ζωή και προσωπικότητα του σημαντικού αρχιτέκτονα Σταμάτιου Κλεάνθη που έζησε και εργάστηκε στο κτίριο τον 19^ο αιώνα. Ο Σταμάτιος Κλεάνθης γεννήθηκε στο Βελβενδό της Μακεδονίας το 1802. Με την κήρυξη της Επανάστασης

εντάσσεται στους Ιερολοχίτες του Υψηλάντη και το 1821 πολεμά στο Δραγατσάνι, τραυματίζεται, αιχμαλωτίζεται και δραπετεύει στο εξωτερικό. Το 1830 επιστρέφει στην Ελλάδα μαζί με το φίλο και συνεργάτη του, μηχανικό Εδουάρδο Σάουμπερτ, από το Βερολίνο, όπου σπούδασαν. Ο Ιωάννης Καποδίστριας τους διορίζει μηχανικούς στην προσωρινή έδρα της κυβέρνησης, την Αίγινα, όπου σχεδιάζουν διάφορα δημόσια κτήρια.

Το 1831, ο Σ. Κλεάνθης και ο Ε. Σάουμπερτ έρχονται στην Αθήνα. Εκείνη την εποχή περισσότερα από τα περίπου χίλια πεντακόσια σπίτια της Αθήνας είναι μη κατοικήσιμα. Οι δύο συνεργάτες αγοράζουν και ανακαινίζουν ένα από τα μεγαλύτερα κτήρια της πόλης που ανήκε στην Οθωμανή Σαντέ Χανούμ και βρίσκεται στους πρόποδες του λόφου της Ακρόπολης, στο Ριζόκαστρο. Στη συνέχεια φιλοξενούν εκεί προσωπικότητες της εποχής, όπως τον μετέπειτα καθηγητή αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, Λούντβιχ Ρος, το Δανό αρχιτέκτονα Χριστιανό Χάνσεν και άλλους. Σε αυτό το σπίτι οι δύο φίλοι συντάσσουν τον αρχαιολογικό χάρτη της Αθήνας και εκεί αποτυπώνουν τοπογραφικά την παλιά πόλη. Σημειώνουν στο χάρτη τα αρχαία μνημεία, τους βυζαντινούς ναούς και τα μεσαιωνικά κτίσματα. Το 1832, τους ανατίθεται να συντάξουν το πολεοδομικό σχέδιο της πόλης της Αθήνας.

Όταν η πόλη φιλοξένησε την κυβέρνηση και όλες τις πνευματικές δραστηριότητες των Ελλήνων, το αναστηλωμένο σπίτι των Σ. Κλεάνθη και Ε. Σάουμπερτ, επιλέχθηκε για να στεγάσει το Α΄ Γυμνάσιο της Αθήνας, το πρώην Κεντρικό Σχολείο της Αίγινας (1835). Στον ίδιο χώρο, από το 1837 και για τέσσερα χρόνια, λειτούργησε το Πανεπιστήμιο Αθηνών, το πρώτο Πανεπιστήμιο του ανεξάρτητου ελληνικού κράτους.

Φωτογραφία Σταματίου Κλεάνθη.

Η μονοκατοικία που έγινε «πολυκατοικία»

Μέσα από φωτογραφίες, προσωπικά αντικείμενα και προφορικές μαρτυρίες και αφηγήσεις των απογόνων τους, ζωντανεύουν η ταβέρνα και η ζωή των ενοίκων που έζησαν στο ιστορικό αυτό κτίριο κατά τον 20^ο αιώνα, λίγο πριν γίνει μουσείο.

Ένα διαδραστικό τηλέφωνο (ηχητικό έκθεμα) δίνει τη δυνατότητα στον επισκέπτη να επιλέξει ποια πτυχή της καθημερινότητας των ενοίκων θέλει να ακούσει, όπως η ταβέρνα, οι σχέσεις των ενοίκων, οι δυσκολίες της καθημερινής διαβίωσης, το πλυσταριό, τα παιχνίδια των παιδιών κ.ά.

Η υποενοότητα αυτή βασίζεται στην ενεργή συμμετοχή των ανθρώπων που έζησαν στο κτίριο, καθώς και των απογόνων τους. Έχει προηγηθεί η καταγραφή των προφορικών μαρτυριών των πρώην ενοίκων και των απογόνων του ιδιοκτήτη της ταβέρνας που λειτούργησε στον ισόγειο χώρο του κτιρίου μέχρι και τις αρχές της δεκαετίας του '70.

Κατά τη διάρκεια της έκθεσης, με την παρατήρηση των εκθεμάτων του Μουσείου (επεξηγηματικά κείμενα, φωτογραφίες, αντικείμενα, αρχιτεκτονικά σχέδια) και τη χρήση των διαδραστικών εφαρμογών (ηχητικό διαδραστικό τηλέφωνο, μακέτα κτιρίου) δίνεται η ευκαιρία στους επισκέπτες να εξοικειωθούν με την ιστορία και την αρχιτεκτονική του κτιρίου και να ανακαλύψουν τις ιστορίες των ανθρώπων (επιφανών και απλών πολιτών) που συνέδεσαν σημαντικό μέρος της ζωής τους με την ιστορία του.